
Saksframlegg

Arkivsak-dok. 24/18465-1
Saksbehandler Hilde Storsæter

Utvalg	Møtedato
Formannskapet 2023 - 2027	05.12.2024
Oppvekst- og utdanningsutvalget 2023 - 2027	03.12.2024
Kommunestyret 2023 - 2027	11.12.2024

Telletidspunkt for barnehager

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Telletidspunkt for barnehager reduseres til en gang per år. Tilskudd vedtas på bakgrunn av antall barn, barnas alder og oppholdstid som er rapportert inn per 15. desember. Endringen iverksettes for budsjettåret 2025.

Sammendrag

Grimstad kommune har i dag lokale telletidspunkt 1. august, 1. september, 1. januar og 1. april. Dagens vedtak legger opp til utbetaling av tilskudd basert på de barna som er registrert ved gitte telletidspunkt. Med denne ordningen kan barnehager ha kapasitet til å gi tilbud gjennom store deler av året. Dette gjelder for barn med og uten rett til barnehageplass. Det er ikke lovpålagt, men det er et godt, attraktivt tilbud som mange familier benytter seg av.

Kommunedirektøren foreslår å redusere til ett telletidspunkt for å møte den vanskelige økonomiske situasjonen i kommunen. Forslaget vil få ulike konsekvenser for barn, foresatte, barnehager og forskjellige tjenester i kommunen.

I hovedsak vil endringen kunne medføre en hastig endring for enkelte barn, foresatte og barnehager innen 15. desember dette året. Videre vil færre få tilbud om barnehageplass i perioden mellom 15. desember og 1. august hvert år.

I dag gir kommunen tilskudd for flere barn uten rett til barnehageplass. Det vil si at de ikke har søkt innen fristen for hovedopptak som er 1. mars, eller at barnet er under ett år. Det er et attraktivt og godt tilbud, men det er et tilbud ut over barnehagelovens minstekrav. Kommunedirektøren foreslår å holde seg til minstekravet i loven for fremtidige vedtak om tilskudd. Sektoren kan gjøre nødvendige innsparinger ved dette tiltaket.

Fakta

Den økonomiske situasjonen ligger til grunn for kommunedirektørens anbefaling om å endre tidligere vedtak om fire telletidspunkt til ett telletidspunkt for barnehager. Den økonomiske besparelsen for kommunen er på 3 millioner kroner per år.

Lovens krav og retningslinjer er å finne i *Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager*:
§ 1. Vedtak om kommunalt tilskudd:

«Kommunen skal uten ugrunnet opphold fatte vedtak om tilskudd til private barnehager en gang i året, i samsvar med forskriften.

Kommunen skal uten ugrunnet opphold fatte nytt vedtak om tilskudd til private barnehager hvis det følger av lokale retningslinjer eller det foreligger store aktivitetsendringer etter § 12.»

§ 12. Rapportering av barn i private barnehager

«Eier av private barnehager skal hvert år rapportere om antall barn, barnas alder og oppholdstid i barnehagen per 15. desember. Kommunen skal bruke de private barnehagenes rapportering fra året før tilskuddsåret i utregningen av tilskuddet til de private barnehagene.

Kommunen kan i lokale retningslinjer bestemme at de private barnehagene skal rapportere om antall barn, barnas alder og oppholdstid ved flere tidspunkter i tilskuddsåret, og hva som skal til for at tilskuddet skal endres i løpet av året. De lokale retningslinjene skal fastsettes før tilskuddsåret begynner»

Driftstilskuddet beregnes ut fra gjennomsnittlige ordinære driftsutgifter per heltidsplass i tilsvarende kommunale ordinære barnehager, fratrukket administrasjonsutgifter, pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift på pensjonsutgifter. Grunnlaget for beregningen er kommuneregnskapet fra to år før tilskuddsåret, jf. forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 3.

Grimstad kommune har i dag lokale telletidspunkt 1. august, 1. september, 1. januar og 1. april. Vedtaket legger opp til utbetaling av tilskudd basert på de barna som er registrert ved gitte telletidspunkt.

Med denne ordningen kan barnehager ha kapasitet til å gi tilbud gjennom store deler av året. Dette gjelder for barn med og uten rett til barnehageplass. Det er ikke lovpålagt, men det er et godt, attraktivt tilbud som mange familier benytter seg av.

Kapasiteten i barnehagene er avhengig av to faktorer; kapasitet på areal og kapasitet på bemanning. Det er per nå ledig kapasitet på areal i Grimstad. Bemanningskapasiteten avhenger av at det følger med tilskudd når nye barn får tilbud, slik at utgifter til bemanning dekkes. På denne måten bidrar vedtak om flere lokale telletidspunkt til at kapasiteten i barnehagene blir utnyttet, og at etterspørsel og behov kan dekkes i større grad gjennom året.

Uavhengig av om lokale telletidspunkt opphører, vil barn med rett til plass få tilbud om barnehageplass i perioden 1. august til 15. desember slik loven krever i barnehage_loven § 16:

«Barn som fyller ett år senest innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass, har etter søknad rett til å få plass i barnehage fra august i samsvar med denne loven med forskrifter. Barn som fyller ett år i september, oktober eller november det året det søkes om barnehageplass, har etter søknad rett til å få plass i barnehage innen utgangen av den måneden barnet fyller ett år i samsvar med denne loven med forskrifter.

Barnet har rett til plass i barnehage i den kommunen der det er bosatt. Søknadsfrist til opptaket fastsettes av kommunen»

Barn uten rett til plass kan også få tilbud i perioden, forutsatt ledig kapasitet på areal og bemanning. Kommunens søknadsfrist for hovedopptak er 1. mars.

Vurderinger:

Ideelt sett skulle denne saken vært behandlet samtidig med budsjettbehandlingen 19. desember. Ettersom det er telletidspunkt 15. desember, så må denne saken være avklart senest i kommunestyremøtet 11. desember for å få effekt i 2025.

Mulighet for tilbud om barnehageplass i perioden januar til august vil reduseres om nåværende praksis endres. For å gi tilbud til nye barn vil den enkelte barnehage være avhengig av at det er barn som slutter i perioden 15. desember til 14. desember. Det utgjør en endring i praksis for barnehagene og brukere. I dag baserer disse seg på at det gis tilbud ved fire telletidspunkt i året.

Konsekvenser for kommunen:

Endring fra fire til ett telletidspunkt vil føre til innsparing for kommunen. På den annen side vil fleksibiliteten i tjenestetilbudet bli redusert. En kommune i vekst kan bli mindre attraktiv for småbarnsforeldre.

Det vil også utfordre enkelte av kommunens tjenester, slik som for eksempel kvalifiseringstjenesten og flyktningetjenesten, om mulighet for barnehageplass reduseres for foresatte som trenger et trygt og godt sted for sine barn mens de er på skole eller i jobb. Det vil være utfordrende for disse å kunne søke om barnehageplass fra august innen søknadsfristen 1. mars. Disse barna har ikke fortrinn ved opptak ifølge lovverket, hvilket medfører at de vil stilles bakerst i «køen» ved tildeling av barnehageplass.

Konsekvenser for barnehagene:

En telledato for beregning av tilskudd kan skape mer stabilitet og forutsigbarhet for barnehager både i forhold til bemanning og økonomi. Deres økonomiske ramme vil da ikke endres flere ganger i løpet av et år, med mindre det skjer store aktivitetsendringer.

Det vil gi barnehager større mulighet for å gi tilbud til foresatte fra deres ønsket oppstartsdato spredt ut over høsten, siden en utsatt oppstart frem til 15. desember ikke medfører reduksjon i tilskudd. Tilvenning av nye barn kan dermed også fordeles ut over høstmånedene. Det vil gi bedre kapasitet til hvert enkelt barn i oppstarten, i forhold til at de tradisjonelt sett har hatt mange barn som starter nesten samtidig.

For barnehager som ikke får utnyttet sin kapasitet til telletidspunkt, kan lavere inntekt i form av tilskudd medføre en eventuell nedbemanning. Dette kan igjen utfordre kvalitet, kompetanse og mangfold.

Det vil sette stort press på barnehagen å optimalisere driften innen 15. desember. Det kan være sannsynlig at barnehager ikke vil tilby plasser fra denne dato og frem til august, da det kun vil medføre økte inntekter i form av foreldrebetaling. Dette vil ikke kunne dekke opp for økte kostnader til bemanning. Dette med mindre noen slutter i barnehagen, da vil nytt barn kunne tilbys denne plassen.

Konsekvenser for foresatte:

Det vil kunne øke muligheten for å få tilbud til ønsket oppstartsdato innenfor tidsrommet 1. august til 15. desember. De vil da kunne ha noe bedre fleksibilitet i forhold til benyttelse av fødselspermisjon. Det vil også kunne medføre en bedre tilrettelagt oppstart når de ikke skal bli kjent i barnehagen samtidig med mange andre.

Dette gjelder ikke for barn født etter 15. desember. Det vil bli svært utfordrende å få tilbud om plass fra januar til august. Siden foresatte ikke kan søke plass før barnet er født, vil det også bli umulig for enkelte foresatte å søke innen fristen 1. mars. Disse vil da måtte vente på tilbud etter at alle barn med rett har fått et tilbud. Det kan resultere i at foresatte må ta ulønnet permisjon, eller finne andre former for barnepass.

En telledato vil kunne presse frem en tidligere barnehagestart enn ønskelig for barn født etter 15. desember. Alternativet vil kunne medføre en utsettelse av tilbud om plass i barnehage med inntil åtte måneder. 24 barn er nå innvilget barnehageplass med oppstartsdato 01.01.2025. Ved endring av telletidspunkt vil disse barna måtte fremskynde oppstarten til 15.12.2024. Det får brå konsekvenser for familiesituasjonen og også økonomisk i form av oppholdsbetaling, kostpenger og eventuelt kontantstøtte. 4 barn har fått innvilget barnehageplass med oppstart 01.04.2025. Ved endring vil disse 4 måtte fremskynde oppstarten til 15.12.2024 eller utsette oppstarten til 01.08.2025. For dem kan en eventuell endring få store konsekvenser også i forhold til permisjonstid.

Konsekvenser for barna:

En vurdering av barnets beste vil være svært individuelt. Det å ikke få barnehageplass eller kunne bytte barnehage når familien eller barnet trenger det, kan få konsekvenser for barnets beste. Flere forhold vil påvirke dette, for eksempel økonomi, logistikk, helse, nærmiljø, familieforhold og alder. På den annen side kan barnets beste vise seg å bli bedre ivaretatt gjennom å redusere til en telledato. Enkelte kan oppleve hastig bytte av barnehage rett før telletidspunkt. Dette kan medfører liten tid både for barn, foresatte og ansatte til å forberede seg på endring. Ved hyppige endringer vil stabiliteten i barnegrupper, samt gruppedynamikk og relasjoner utfordres. Forutsigbarhet og kontinuitet er viktig for å ivareta barns rett til et trygt og godt barnehagemiljø. På den annen side vil endring kunne være til barnets beste, en annen barnehage vil kunne ha bedre muligheter til å ivareta enkelte barns behov gjennom for eksempel fysisk tilrettelegging.

Mulighet for innsparing:

Historisk fører flere telletidspunkt til økt utbetaling av tilskudd. Ved å ta inn barn utenfor hovedopptak får barnehagen tilskudd ved neste telling. Innsparingen ligger i å unngå at flere barn starter utenfor hovedopptaket. Om barn starter utenom hovedopptaket etter kommunedirektørens forslag, betaler ikke kommunen ut tilskudd. Den mulige innsparingen ligger som skissert på rundt 3 millioner kroner per år ved å redusere til ett telletidspunkt.

Søknadsfristen for hovedopptaket er 1. mars med oppstart fra 1. august til 15. desember. Barnehagene står fritt til å ta inn barn gjennom året, men vil ikke motta kommunalt tilskudd for andre enn barn med plassering ved telletidspunkt 15. desember.

Ved store aktivitetsendringer kan barnehagene kreve ny telling for å vurdere tilskuddene per barn på nytt. Dette vil redusere konsekvensen av å fjerne lokale telletidspunkt. Videre plikter barnehagene å rapportere dersom det oppstår store endringer som resulterer i vesentlig færre

barn enn det tilskuddet tilsier.

Konklusjon

Kommunedirektøren har lagt kommunens økonomiske situasjon til grunn for dette forslaget, og det er styrende for vurderingen. Det er ønskelig å imøtekomme etterspørsel og behov, men vanskelig å prioritere slik situasjonen er i dag.

Mulighet for innsparing er til stede gjennom å endre telletidspunkt. Samfunnsøkonomiske forhold taler for flere telletidspunkt, det være seg levekår, sysselsetting og integrering. Dette endrer ikke kommunens helhetlige behov for innsparing, noe som veier tungt i anbefalingen. Barn vil fortsatt få tilbud om plass i barnehager i Grimstad, men enkelte vil måtte vente lenger enn ønskelig. Det er kanskje ikke gunstig sett i lys av samfunnsøkonomien, men nødvendig for kommuneøkonomien.

Endringen vil få særlige konsekvenser for familier med barn som har fått oppstartsdato gitt ut fra dagens ordning med fire telletidspunkt. Endring i telletidspunkt vil med stor sannsynlighet medføre endring i avtalt oppstartstidspunkt. Barnehagene vil måtte lage ny avtale innen 15. desember, og foreldrene vil få svært kort frist for å akseptere eller avslå endringstilbudet.

Kommunedirektøren vurderer at kommunen kan forholde seg til det lovpålagte, og at oppgaver og plikter knyttet til tilskudd kan løses etter minstekravet i loven. Kravet forplikter til vedtak om tilskudd en gang per år.

Barnets beste er vurdert, og kommunedirektøren vurderer at forslaget kan ha både positive og negative konsekvenser. På den ene siden kan det enkelte barn og familien, den enkelte barnehage og ulike tjenester oppleve negative konsekvenser. På den annen side vil forslaget kunne bidra til større forutsigbarhet og kontinuitet i barnehagetilbudet enn det som oppleves i dag. Det indre liv i barnehagen kan få en positiv effekt av dette.

Kommunedirektøren konkluderer med at kommunen bør ha ett årlig telletidspunkt for barnehager. Kommunen ønsker å bruke rapportering per 15. desember fra året før tilskuddsåret i utregningen av tilskuddet til de private barnehagene.